

II. Rektors årsberetning for 1973–74

1. Universitetets styre og organisation

I forrige årsberetning omtalte jeg den ny styrelseslov af 14. juni 1973 og det forbedrende arbejde med udarbejdelsen af den statut, der i medfør af loven skulle udarbejdes for Københavns Universitet.

Loven bestemmer, at den først får virkning for den enkelte institution, når statuten foreligger, og den sætter en sidste frist for færdiggørelsen af statutarbejdet til 1. september 1974. Den 5. marts 1974 var vor statut helt færdig, idet den denne dag blev godkendt af Undervisningsministeriet. Vi var således i god tid med statuten, men da vi skulle gennemføre nyvalg inden sommerferien, var den 5. marts yderste frist, hvis vi skulle nå at gennemføre det meget omfattende arbejde med afviklingen af valgene.

Det blev imidlertid gennemført med største præcision – omend mod en helt urimelig arbejdsindsats fra administrationen og valgudvalget – og valgresultatet kunne offentliggøres i slutningen af maj. Vi kunne således leve op til statutens overgangsbestemmelse, hvorefter de nyvalgte organer kunne træde i funktion pr. 15. august 1974.

Valgene har som tidligere optaget tanker meget. Selve valgreglerne fik vi ved Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 9. november 1973, der er en fælles bekendtgørelse for alle de af styrelsesloven omfattede institutioner. Der var naturligvis ikke udelt begejstring for valgreglerne, der følger de allerede betrædte stier og udpensler lovens regler om opdeling i valggrupper, opdeling i repræsentations-

områder og under visse forudsætninger anordner listevalg. Det har dog nok været praktisk, at valgreglerne på denne måde blev os påtrykt fra oven. Vi har derfor undgået en opslidende og vel i den sidste ende futile intern debat om, hvordan reglerne burde være.

Der var i modsætning til tidligere, efter den godkendte statut, mulighed for, at valgene kunne gennemføres som valgboardsvalg, men forskellige forhold bevirkede, at man også denne gang gennemførte dem som brevvalg.

Ved udsendelsen af stemmesedlerne anvendte man atter det kontrolsystem, man har brugt ved valgene efter 1970-loven – et system, der er fuldtud betryggende til sikring af, at afstemningen er hemmelig, og er garanti mod, at ikke-stemmeberettigede deltager.

Om vi fremover skal have brevvalg eller ej, er det nok vanskeligt at udtale sig om her. En væsentlig indvending mod brevvalg er omkostningerne: brevvalg er, især med de stigende portoudgifter, meget dyrt. Det er ikke utænkeligt, at vi næste gang kan holde valgboardsvalg.

Selv om vi denne gang havde den fordel, at vi havde erfaringer fra tidligere valg, og også havde stor fornøjelse af vort nu velvirkende ADB-kontor, var afviklingen af valgene en besværlig sag. Det var, bortset fra institutrådene, samtlige kollegiale organer – også studienævnene – der skulle have chance for udskiftning, og der er også kommet mange nye ansigter ind. Selvom vi har bevaret vor hidtidige fakultets- og faggruppeopdeling, er der

sket store forandringer med hensyn til størrelsen af rådene, og også dette har naturligvis haft betydelig indflydelse på arbejdets tilrettelæggelse.

Loven sætter 32 medlemmer som maksimum for et styrende råd, men der er mulighed for at gå op over denne størrelse med ministerens tilslutning.

Denne mulighed har vi fundet det påkrævet at benytte os af, og vi har da også fået de tilladelser hertil, som vi bad om. Det gælder bl. a. Konsistorium, der er på 40 medlemmer. Ikke mindst de tekniske og administrative medarbejders adgang til at komme med har gjort det nødvendigt, at vi også en række steder har måttet bede om tilladelse til at have råd, der var på mere end 40 medlemmer.

Statutten, der nu er universitetets grundlov, er et omfangsrigt dokument. Selvfølgelig kunne det ikke undgås, at arbejdet i statutudvalget var præget af forskellige gruppers til tider kontroversielle synspunkter, men de helt store og afgørende stridigheder var der efter mit skøn ikke tale om.

Det er for tidligt nu at forsøge at vurdere statutens kvalitet. Det er dog rimeligt at fremhæve, at det allerede nu er ganske klart, at den har sine mangler, og at visse ting i den bør rettes, og det forekommer mig ganske åbenbart, at den efter en passende tids forløb skal være genstand for en kritisk gennemgang – den skulle gerne være endnu bedre.

Et passende tidspunkt herfor er måske foråret 1975. Til den tid skulle Undervisningsministeriet have gennemført en bebudet revision af valgbekendtgørelsen, og da dette forhold må formodes at nødvendiggøre statutændringer, vil det nok være praktisk samtidig at se på andre af statutens regler.

På et enkelt punkt er der allerede sket en ændring, idet en af statutens regler har fået en tilføjelse, vedtaget på det ny Konsistoriums andet møde. Selvom jeg fuldtud forstår, at spørgsmålet blev rejst, ville jeg dog være ked af, hvad jeg også gav udtryk for, da sagen blev behandlet

i Konsistorium, at statutændringer kommer som mange små rettelser. Efter min opfattelse er universitetet bedst tjent med, at statutten får lov til så at sige at bundfælde sig, og at man så sætter sig hen og overvejer en mere grundig revision.

Lovens regel om, at dens fulde gyldighed for den enkelte institution var afhængig af statutens godkendelse, gjaldt ikke visse regler i loven, nemlig sådanne regler, der for deres anvendelse ikke forudsatte en statutbestemmelse.

Som eksempel på en sådan lovregel, der har haft en betydelig effekt i kulisserne, vil jeg nævne lovens § 37, der har afhjulpet en mangel i den gamle styrelseslov ved at give rektor adgang til med Konsistoriums godkendelse at sætte et kollegialt organ, der ikke fungerer eller fungerer i strid med loven, under administration. Reglen er særdeles nyttig, fordi den giver mulighed for at få et organs funktioner igang på trods af en eventuel obstruktion, og noget, der minder herom, har vi jo af og til oplevet. § 37 har indtil nu ikke været anvendt, men det har i nogle ganske få tilfælde været formålstjenligt at minde om, at vi havde den. Det er nok forfængeligt at håbe, at det ikke fremtidig bliver nødvendigt at omtale reglen, men det er dog glædeligt, at det ikke har været nødvendigt at bruge den.

2. Universitetsavisen

Universitetsavisen er nu i sin 2. årgang med udgivelsen af til dato 19 numre – sædvanligvis på otte sider, udkommende hver 14. dag.

Udover forsøg på at formidle information om stort og småt fra universitetets daglige liv har redaktionen i særlig grad lagt vægt på at skabe debat om og belyse nogle af universitetets vitale problemer/emner: studiestruktur, forskning, studieforløb, økonomi, evt. adgangsbegrænsning m. v. ved debat om det, som er blevet kaldt „det stagnerende universitet“.

Universitetets debatdag blev endvidere fulgt op af et udvidet nummer af avisen

over temaet „Hvad vil vi med Universitet?“ ligesom H-planen og andre uddannelsespolitiske emner har været til belysning i avisen.

Universitetsavisen har derudover været brugt direkte informativt ved offentliggørelse af universitetets statut, meddelelser om styrelsesvalget, offentliggørelse af kandidater og stillere samt offentliggørelse af valgte kandidater.

Endvidere har avisen i årets løb været til generel drøftelse i Konsistorium.

Bag Universitetsavisen står en redaktionskomité bestående af prorektor, professor Mogens Koktvedgaard (formand), stud. mag. Niels Henrik Hansen, Studenterrådet og værkfører Preben Theilgaard, der repræsenterer det teknisk-administrative personale. Kontorchef Finn Nielsen har deltaget i møderne og er tilknyttet komiteen i forbindelse med tekniske spørgsmål.

Avisen redigeres af journalist Helle Bygum Knudsen.

3. Universitetets økonomiske forhold

På grundlag af de indhøstede erfaringer fra budgetbehandlingen 1973/74 besluttede vi at planlægge budgetbehandlingen 1974/75-1977/78 som en serie møder beyondende allerede i april måned 1973.

Ved denne tilrettelæggelse var vi os bevidst, at der måtte mangle væsentlige oplysninger under de indledende drøftelser, eftersom ingen mere tør tillægge tidligere meddelte ressourcerammer relevans, men vi var af den opfattelse, at perioden indtil rammerne var meddelt, med fordel kunne udnyttes til at få fastlagt interne og gensidigt accepterede parametre, samt kulegrave behov for centrale bevillinger.

Det faktiske forløb af budgetforhandlingen skulle senere vise, dels at mistroen til stabiliteten i ressourcerammerne var berettiget, dels at der eksisterer et væsentligt behov for generelle diskussioner fakulteterne imellem om parametre og nødvendigheden af de aktiviteter, som stadig afholdes af centrale konti.

Udgangspunkt for budgetdebatter på Københavns universitet er traditionelt vanskelighederne ved at kvantificere aktiviteterne på en forsvarlig måde.

Til vurdering af den aktivitet, som lettest lader sig belyse kvantitativt, forelå et materiale fra studienævn og institutter, som havde optalt behovet for skematimer og timer til opgavestillelse og opgaveretning, lige som man drøftede behovene for tid til den individuelle vejledning og eksaminationsbyrden.

For institutter og laboratorier koncentreredes drøftelserne især om pengebehovene til medhjælp, tjenesterejser og annua, ligesom man gjorde de ikke-undervisningsrelaterede institutters forhold til genstand for særlig debat.

For så vidt angår de centralt budgetterede udgifter, foretages en kritisk gennemgang og drøftelse af, hvorvidt samtlige disse aktiviteter fortsat bør være centrale, eller om en decentralisering – forstået som en placering inden for fakulteternes budgetramme – ville give en bedre udnyttelse.

Skal erfaringerne fra drøftelserne opsummeres kort, må man kunne fastslå:

- at indkaldelse af behov (ønsker) uden samtidige oplysninger om de økonomiske muligheder for behovenes realisation er at lægge en meget stor arbejdsbyrde på studienævn og institutter med ringe nytteværdi,
- at forskningsaktiviteten ikke lader sig kvantificere, måske allerede fordi begrebet forskning i bedste fald kun kan defineres så bredt, at definitionen ikke kan danne grundlag for en fornuftig kvantificering,
- at undervisningsaktiviteten lider skade, såfremt denne kun søges udtrykt ved konfrontationstimer,
- at væsentlige hidtil centraliserede aktiviteter med fordel må kunne lægges ud til fakulteterne til afholdelse inden for fakultetets pengesamme, som et led i den decentraliserede rammestyling.

Uagtet at hjertesuk over for sene op-

lysninger om rammernes størrelse og manglende stabilitet blot over et ganske kort åremål efterhånden er klassikere i enhver statsinstitutions årsberetning, bør de ikke mangle, hver gang man udsættes for dette fænomen.

Ideen er ikke at skyde på nogen – hverken politikere eller administrationen, hvilket ville være alt for taknemmeligt – men snarere på ny at henlede opmærksomheden på, at der også på institutionsniveau er et seriøst ønske om at anvende bevillingerne bedst muligt og tilrettelægge aktiviteterne med respekt for givne ressourcer. Det tjener rammestyringssystemet til ubodelig skade, såfremt tilliden svækkes til det centrale i systemet, nemlig rammernes genkendelighed og konstans som led i den snart herostratisk berømte budgetkæde.

For 1974/75 nåede man forhåbentlig nulpunktet med bemærkningen i undervisningsministeriets skrivelse af 29. juni 1973, som fortjener at blive citeret ordret: „Som følge af overvejelserne vedrørende den almindelige økonomiske situation, har undervisningsministeriet endnu ikke modtaget økonomi- og budgetministeriets cirkulære om udarbejdelse af bidrag til forslag til finanslov for 1974/75 og budgetoverslag for 1975/76, 1976/77

og 1977/78, og således heller ikke de endelige budgetteringsrammer for området „Højere uddannelse og forskning“.

Det tjener dog ministeriet til ære, at man fortsætter:

„Af hensyn til fristen for udarbejdelse af finanslovsforslag og budgetoverslag har undervisningsministeriet imidlertid anset det for nødvendigt på det for ministeriet foreliggende grundlag – herunder resultatet af de i marts-april d.a. gennemførte sparebestræbelser – at angive de bevillings- og personalemæssige forudsætninger for institutionernes budgetarbejde“.

Med fristen for aflevering af bidraget „snarest muligt“ (reelt den 20. juli 1973) fik universitetet herefter følgende rammer (april 1973-niveau):

År	Stillinger	Penge (mio. kr.)
1974/75	2924	431,9
1975/76	2984	444,9
1976/77	3054	457,4
1977/78	Ønske om realistisk forslag fra universitetet.	

Takket være forarbejde i konsistoriums budget- og forretningsudvalg lod det sig gøre at etablere budgettet inden for fristerne.

De enkelte fakulteter fik følgende rammer:

Fakulteter	Penge kr.	Stillingsomflytninger
Det teologiske	400.000	÷ 1 adjunkt/lektor
Det samfundsvidenskabelige	11.800.000	÷ 6 adjunkt/lektor
Det lægevidenskabelige	17.400.000	÷ 1 adjunkt/lektor
Det humanistiske	22.400.000	
Det naturvidenskabelige	29.700.000	÷ 4 adjunkt/lektor

Fordelingen, der vanskeliggjordes af budgetudfletninger på grund af ressortomlægninger, viser at universitetet ved budgetomlægningen nu begyndte at reallokere stillinger i overensstemmelse med de intentioner, som var fremme allerede ved behandlingen af 1973/74 budgettet.

Den foran givne usikkerhed omkring rammernes størrelse afklaredes først den 2. april 1974, hvor finansministeriet ved

et cirkulære bestemte, at der skulle spares 2 procent eller kr. 8.619.400, således at besparelsen optages på tillægsbevillingsloven.

Også denne situation er snart klassisk og ødelæggende for enhver tilrettelæggelse af aktiviteterne samt for rammebudgetteringssystemets fremtid. For universitetet betød nedskæringen at man måtte inddrage den pris- og lønregulering, som ellers

skulle have været givet allerede for perioden 1/4-1973 til 1/4-1974, samt låse bevillingen til rengøring ved egne damer fast.

4. Personaleforhold

Det var ikke blot i form af manglende nye stillinger og generelle besparelser, at universitetet mærkede sparebestræbelserne. De enkelte medarbejders aflønningsvilkår og arbejdsforhold blev på forskellige måder også påvirket heraf.

For den videnskabelige gruppe blev den i stillingsstrukturcirkulæret pr. 1. august 1972 indførte fordeling af arbejdstiden med 45 % til undervisning, 45 % til forskning og 10 % til administration – gældende for større grupper – ændret til 50 % til undervisning, 40% til forskning og 10 % til administration. Princippet om ligelig fordeling af arbejdstiden mellem forskning og undervisning, som det var lykkedes at få fastslået i 1972, var dermed brudt, og spørgsmålet, man måtte stille sig, var, om der fra politisk hold ville blive standset her eller yderligere forringelser for forskningen måtte imødeses.

For de eksterne lektorer var der som nævnt i fjor indført en nyordning, der som baggrund havde et politisk krav om nedlæggelse af honorarer. Nyordningen har medført en forøgelse af det rent administrative arbejde til noget i retning af det seksdobbelte. Forøgelsen forekommer slet ikke at stå i forhold til de forbedringer, som ordningen på enkelte områder giver. I nyordningen ligger, at der udover en egentlig beskikkelse for hver enkelt lektor forud for hvert semester skal foretages en indplacering i timelønsgrupper udfra en opgørelse af formodet timetal for undervisning, kundskabskontrol m. m. Erfaringen viser, at det administrative arbejde er forøget med omkring 3000 ekspeditioner årligt i forskellige kontorer, et meget stort papirforbrug og ikke mindst til administrationen af lektorordningen tilsvarende indskrænkning af den tid, det videnskabelige personale har til rådighed til de opgaver, det primært er ansat til.

I begyndelsen af 1974 indførtes for eksterne lektorer i kliniske fag ved det lægevidenskabelige studium – en gruppe, der ikke var omfattet af den ovenfor omtalte lektorordning – en ny vederlagsordning, der kombinerede en fast månedlig udbetaling for arbejdsbyrder, hvis omfang ikke kan kontrolleres, med en betaling pr. forberedelsestime til den egentlige undervisning. Selve undervisningen aflønnes ikke, da den foretages i lektorernes arbejdstid på hospitalerne.

Ordningen tilsigter ikke nogen ændring i det beløb, der sammenlagt skal udbetales til denne gruppe lektorer, men medførte, at et omfattende administrationsapparat måtte etableres. Administrationen bestod blandt andet i, at et antal højt kvalificerede læger for at få vederlagt deres arbejde ved hver måneds udgang må udfylde nøje specificerede timeopgørelser – opgørelser, der skal attesteres og kontrolleres af andre læger. Ordningens komplicerede karakter samt det administrative arbejde, der i modsætning til tidligere pålægges denne gruppe med henblik på at opnå vederlag for udført arbejde, medførte protester fra adskillige af lektorerne.

I forbindelse med disse skærpede krav om kontrol af lektorernes arbejdsindsats kan anføres, at de af revisionsdepartementet overfor universitetet stillede krav i forbindelse med aflønning af ganske særlig det timelønnede personale er blevet væsentligt skærpede og medfører, at et omfattende materiale må udfyldes med specificerede oplysninger, for at der kan ske aflønning. De væsentligt større krav i form af administrativ bistand, som de nye ordninger og de skærpede revisionskrav stillede, gav dog ikke bevillingen til nyt administrativt personale indenfor universitetet. Derimod indførte finansministeriet i begyndelsen af 1974 et ansættelsesstop netop for det administrative personale. Stoppet ramte fuldstændig vilkårligt og medførte visse steder store vanskeligheder. Ansættelsesstoppet lempedes gradvist fra august og ophørte pr. 1. oktober 1974.

For det videnskabelige personale skete der enkelte lønmæssige forbedringer. Un-

der det lægevidenskabelige hovedområde blev pr. 1. oktober 1973 og pr. 1. oktober 1974 henholdsvis 17 og 3 afdelingslederstillinger besat med læger, der var på slutløn og fyldt 40 år, omklassificeret til lønramme 37. Derudover blev indenfor hele universitetets område 8 tjenestemandssatte medarbejdere i lønramme 16/31 oprykket til lønramme 35 pr. 1. april 1973.

Behandlingen af disse opnormerings-sager er endnu ikke færdig og har således endnu ikke over halvandet år efter, at de første af opnormeringerne skulle have haft virkning, resulteret i udnævnelser.

For det teknisk-administrative personale skete forholdsvis få forbedringer. Ialt 23 medarbejdere inden for såvel overenskomst- som tjenestemandsområdet fik bedre lønmæssige indplaceringer.

Konsistoriums budget- og forretningsudvalg, vedtog ensartede regler for afgang på grund af alder. Herefter skal alle ansatte ved Københavns universitet – på linie med reglerne for tjenestemænd – fratræde med opnåelse af 70 års alderen.

5. Bygge- og anlægsvirksomhed

Selv om universitetet ligesom andre institutioner inden for den offentlige sektor har været ramt af det meget langvarige byggestop, kan vi med tilfredshed konstatere, at vore 3 store byggeprojekter Panum Institutttet, udbygningen på Amager og byggeriet for de patologisk-anatomiske og retsmedicinske institutter har kunnet fortsætte efter planerne.

Efter mange års forberedelse påbegyndtes i august i år de første indflytninger på hhv. Panum Institutttet og udbygningen på Amager. Hermed er den formentlig største udflytning, der har fundet sted fra en enkelt institution, blevet indledt, og der vil frem til begyndelsen af 1980'erne ske en forhåbentlig kontinuerlig udflytning af humanistiske og lægevidenskabelige institutter med et samlet personale- og studentertal på omkring 12.000 personer.

Det foreløbige indtryk af disse omfattende byggerier er en absolut bekræftelse

af universitetets mangeårige ønske om at få samlet beslægtede fag i nye, større bygningsenheder. Selv om medarbejdere, navnlig de, der kom fra den indre by, med vemod måtte forlade de gamle bygninger, så er det allerede nu klart, at de nye bygninger har så mange kvaliteter, at der her er lagt grunden til et særdeles frugtbart uddannelses- og forskningsmiljø.

Samtidig med udflytningen til de nye bygningskomplekser igangsattes rokerings- og udvidelsesplanerne for de fag, der bliver tilbage i indre by. Formålet med rokeringerne er dels at give fagene visse arealforbedringer, dels at udvælge de ejendomme, der på længere sigt er bedst egnede til de aktiviteter, der endnu i mange år, må forblive i indre by. Som et led i disse bestræbelser erhvervedes KFUM's tidligere ejendom i Rosenborggade 15-17, ligesom der nu vil blive igangsat en række ombygningsarbejder i flere af de af universitetet ejede ejendomme.

Som et led i den udbygningsplanlægning, der har fundet sted siden vedtagelsen af Lov om Københavns Universitet og Universitetscentre i juni 1970 fremlagde Københavns Universitet i juli 1974 en skitse til udbygning af det naturvidenskabelige hovedområde. I hovedtrækkene baserer planen sig på en gradvis overtageelse af en del af de bygninger, der frigøres ved de lægevidenskabelige institutters overflytning til Panum Institutttet, og ved ibrugtagning af de dele af Østervold- og Sølvtorvskomplekserne, der indtil videre enten er udlånt til de humanistiske fag eller endnu ikke har gennemgået en række nødvendige ombygnings- og istandsættelsesarbejder.

Universitetet har med denne plan fremlagt en i økonomisk henseende meget beskedent løsning på det naturvidenskabelige fakultets lokale problemer, idet den langt fra udnytter de arealmuligheder, som er opstillet i loven fra 1970. Efter universitetets opfattelse bør der snarest indledes en koordineret planlægning for uddannelsesinstitutionerne, beliggende i Nørre Fælled-området. Det er universitetets ønske,

at førnævnte plan vil blive opfattet som et bidrag til en sådan planlægning.

Medens forudsætningerne for en udbygning af de lægevidenskabelige og naturvidenskabelige fakulteter i Nørre Fælledområdet synes at være til stede, tegner mulighederne for at opfylde intentionerne i loven om en udbygning af de øvrige fakulteter sig betydeligt mørkere.

Problemerne omkring ombygning og vedligeholdelse af universitetets gamle ejendomme i Indre by bliver stadig større på grund af de efterhånden meget knappe ressourcer. Selv om vi ved de udflytninger, der vil foregå i de kommende år, kan skaffe visse arealmæssige forbedringer for de fag, der bliver tilbage i indre by, må vi erkende, at vi stadig kommer til at byde vore ansatte og navnlig vore studerende for dårlige arbejdsvilkår. Man må forstå, at det i denne situation er vanskeligt at opfylde eventuelle forventninger om iværksættelse af mere omfattende uddannelsesreformer.

Det er derfor fortsat universitetets håb, at spørgsmålet om den permanente udbygning på Amager snarest må blive løst. Der kan næppe herske tvivl om, at den for universitetet bedste, men også set ud fra en samfundsøkonomisk betragtning mest rimelige løsning, må være at søge det igangværende byggeri på Amager videreført udover de allerede planlagte 3 etaper på arealer i umiddelbar tilknytning hertil.

6. Adgang til universitetet

Dispensationer.

Dispensationsudvalget har i det forløbne år fortsat uændret med følgende sammensætning: professor, dr. phil. Tove Birkelund, professor, dr. phil. Lise Østergaard, stud. mag. Erik Jensen, stud. jur. Jens Bengtsson og stud. scient. Knud Just Rasmussen (observator).

Konsistorium nedsatte den 25. september et nyt dispensationsudvalg med følgende sammensætning: professor John Kousgaard Sørensen, manuduktør Lone

Jørnow, stud. jur. Jens Bengtsson, stud. psyk. Aase Mortensen.

Dispensationskontoret har indtil 1. oktober 1974 modtaget 530 henvendelser om adgang til universitetet ved særlig tilladelse, heraf er 486 færdigbehandlet.

	Bevilget	Betinget bevilget	Ikke bevilget	Total
Teologi	0	0	4	4
Statsvidensk.	1	3	2	6
Jura	49	42	17	108
Soc./antr.	23	1	3	27
Psykologi	73	20	36	*129
Humanist.	73	41	31	145
Medicin	13	1	5	19
Mat./nat.	20	20	8	48
	252	128	106	486

* Incl. 50 ansøgninger til Forsøgsordning II (heraf 15 bevilget).

Det sidste foreliggende tal for 1973 er 634 behandlede ansøgninger, hvoraf 395 er bevilget, 101 betinget bevilget og 138 ikke bevilget.

Som følge af det store antal ansøgninger vedtog dispensationsudvalget at fordele sagernes behandling således, at ansøgninger til det samfundsvidenskabelige og det naturvidenskabelige fakultet behandlede af professor Tove Birkelund og stud. jur. Jens Bengtsson, og ansøgninger til det teologiske og det humanistiske fakultet behandlede af professor Lise Østergaard og stud. mag. Erik Jensen. Man har normalt fulgt den praksis at sende ansøgninger til det lægevidenskabelige studium til udtalelse i fakultetsstudienævnet. I de tilfælde, hvor ansøgninger er sendt til høring i fagstudienævn, har man så vidt muligt angivet dispensationsudvalgets forslag til sagens behandling. Under ferier eller sygdom er sagerne behandlet af to medlemmer af udvalget, uanset den vedtagne arbejdsfordeling.

Dispansationsansøgningerne repræsenterer et broget og uhomogent billede. Da sagerne behandles løbende i hele årets løb, er et af problemerne at sikre så ensartet en behandling som muligt. Ud over de sager, der behandles administrativt i over-

ensstemmelse med de vedtagne retningslinier om uddannelseskombinationer, der normalt giver adgang til universitetet, synes ansøgningerne at falde i visse mere eller mindre karakteristiske grupper:

1. Særtilfælde. Forudsætninger for et studium i form af et særligt uddannelsesforløb, en ekstraordinær arbejdsmæssig eller samfundsmæssig indsats.

2. En kombination af modenhed, uddannelse og arbejde, der har relevans for det pågældende studium, hvor man skønner, at dispensation kan bevilges umiddelbart, og hvor eventuelle tillægsprøver kan tages sideløbende med studierne.

3. Ansøgninger fra personer i aldersgruppen 35-50 år, hvis skoleuddannelse derfor ofte er af ældre dato, og som derefter ikke har fået nogen egentlig videreuddannelse på et niveau, der normalt vil kunne berettige dispensation, men som sideløbende med erhverv eller pasning af hjem har haft almene kulturelle interesser, evt. fulgt sprogundervisning og aftenkurser. Denne gruppe søger fortrinsvis til sproglige og andre humanistiske studier. Dispensationsudvalget har oftest, hvor der ikke forelå særlige omstændigheder, valgt at stille krav om et begrænset antal tillægsprøver ved HF i almene og relevante fag som forudsætning for dispensation for at sikre, at ansøgerne kunne tilegne sig de fornødne kundskaber på et niveau, der danner det almindelige adgangsgrundlag til universitetet.

4. Ansøgninger fra personer i aldersgrupper 25-35, der ikke har nogen mellemuddannelse, der i omfang eller niveau svarer til de uddannelser, der kan danne grundlag for dispensation. Denne gruppe henvises normalt til en HF-eksamen eller et bredt udvalg af HF-fag.

Som eksempler på tillægsprøver ved HF kan nævnes: Til humaniora: sprog, dansk, historie/samfundsfag; til jura: dansk, engelsk, andet fremmedsprog, matematik, historie/samfundsfag; til naturvidenskab: matematik, fysik, kemi, engelsk, evt. biologi/geografi; til psykologi: engelsk, tysk, matematik, biologi.

Dispensationsudvalget arbejder ud fra kriterier som tidligere uddannelsers niveau, indhold og studierelevans, ansøgerens modenhed og indsats, men indtil man får mulighed for at konstatere resultaterne af den i 1967 indledte liberalisering af adgangen til studierne og dermed får mulighed for at indhøste erfaringer om tidligere beslutninger og praksis og at finde rettesnore for fremtidig dispensationsbehandling, må afgørelserne stadig hvile mere på et skøn - hvor sagligt man end forsøger at gøre det - end på erfaringer, der formentlig ville gøre det individuelle skøn mere sagligt funderet.

Forsøgsordningen

I september 1974 indledtes en forsøgsordning for personer, der ikke kunne forvente umiddelbar dispensation til studierne, i fagene jura, psykologi og datalogi. Grundlaget var en indstilling herom fra immatrikulationsudvalget, og bevillingen for 1973 bestod dels af en tre måneders bevilling fra Undervisningsministeriet og dels fra universitetets rammebevilling. Styret for forsøgsordningen bestod og består uændret af to repræsentanter fra de tre implicerede studienævne, to repræsentanter for det nedlagte immatrikulationsudvalg og to repræsentanter for Institut for anvendt universitetspædagogik.

Forsøgsordningen 1973-75

Styret har den 29. august 1974 indgivet en foreløbig rapport til konsistorium om det første års forløb. Af denne rapport fremgår det bl. a.:

Dispensater og tutorer har stort set været tilfredse med tutor-ordningen. Kun tutorerne i jura kunne ikke anbefale, at man optog et nyt hold til jurastudiet.

Ved jura og psykologi voldte specielt de skriftlige opgaver vanskeligheder. Manglende forudsætninger af mere fagspecifik art blev kun bemærket af datalogistudiets tutorer (elementær matematik).

Ved sommereksamen 1974 bestod 4 af 20 jurastuderende, 12 af 15 datalogistu-

derende og 10 af 20 psykologistuderende de prøver eller eksaminer, der inden for de pågældende studier er normeret til det første studieår.

Gennemsnitsalderen for denne forsøgsgruppe er 28,2 år. Dette har medført, at forsøgstuderende i stor udstrækning har været bundet af økonomiske og familiemæssige forpligtelser.

Konsistorium har den 21. maj 1974 vedtaget at bevilge midler til at fortsætte forsøgsordningen på andet år for den første gruppe studerende i fagene jura, psykologi og datalogi.

Forsøgsordningen 1974-76

Styret søgte den 1. april 1974 konsistorium om en bevilling til at optage nye grupper i perioden 1974-76 inden for psykologi og datalogi samt at udvide ordningen til at omfatte dansk og historie. Disse fag blev foreslået medtaget efter indstilling fra det humanistiske fakultetsstudienævn.

Styret besluttede ikke at indstille en fortsættelse af ordningen inden for jura, da erfaringerne pegede på, at dette fags struktur ikke havde vist sig velegnet til en forsøgsordning.

Konsistorium vedtog 22. maj 1974 at fortsætte ordningen for højst 15 personer i hvert af fagene psykologi og datalogi, men godkendte ikke en udvidelse af ordningen til andre fag, inden der forelå flere oplysninger om forsøgets forløb.

I juni 1974 indkaldtes gennem presse og TV ansøgninger til fagene psykologi og datalogi. Til psykologi indkom ca. 50 ansøgninger, hvoraf 15 blev optaget. Til datalogi indkom så få og så uegnede ansøgninger, at man meddelte konsistorium, at man ikke ville oprette forsøgsordningen i dette fag i perioden 1974-76.

Sammen med rapportens udsendelse den 29. august 1974 rettede styret på ny henvendelse til konsistorium om at udvide ordningen i andre fag for at undgå, at forsøget byggede på for spinkelt et grundlag til at drage anvendelige slutninger.

Konsistoriums budget- og forretnings-

udvalg vedtog den 9. oktober 1974 at udsætte den endelige beslutning om forsøgsordningens skæbne, til resultaterne af en planlagt undersøgelse af alle dispensaters forhold måtte foreligge.

Udenlandske studenter

Antallet af henvendelser fra udenlandske studenter, der søger oplysninger om studiemuligheder i Danmark, er fortsat stort.

I studievejledningen gives oplysninger om adgangskriterier og krav, der er udarbejdet i samarbejde med dispensationskontoret.

Ansøgninger indsendes til dispensationskontoret, hvor de fleste sager kan behandles administrativt. I mange tilfælde har kontoret samtaler med de udenlandske ansøgere. Kun ansøgninger, der giver anledning til tvivl, behandles i dispensationsudvalget.

Dansk. Folkeuniversitetet afholder efter aftale med universitetet særlige kurser i dansk med forelæsninger om danske samfundsforhold for udenlandske studerende, der kan forvente at blive indskrevet ved universitetet, når mindst danskprøve I er bestået.

Dette krav om danskprøve I, som stilles til alle ikke skandinaviske udenlandske studenter, der søger optagelse på universitetet, må betragtes som det absolutte minimum for at følge undervisningen. I visse fag, især sprogfag, kan udenlandske studerende ikke påbegynde studiet, før danskprøve II er bestået, idet erfaringerne viser, at de udenlandske studerende har store vanskeligheder i discipliner som skriftlig udtryksfærdighed og oversættelse til dansk. Mange udlændinge synes at have en urealistisk forestilling om nødvendigheden af at beherske dansk for at gennemføre et dansk universitetsstudium.

Temporary Student Registration Card, der udstedes til udenlandske ansøgere, der har fået tilsagn om optagelse, når danskprøven er bestået, er i 1974 blevet udleveret til 51 studerende. Kortet kan fornyes op til tre gange. 21 har fået fornyet kortet

to gange og 4 tre gange. Nogle studerende lærer sig dansk så hurtigt, at de er i stand til at følge undervisningen i studiefaget sideløbende med, at de forbereder sig til danskprøven.

Danskprøve II skal bestå af alle udenlandske studerende, der indstiller sig til 1. dels- eller bifagseksamen, normalt inden sidste fag, i visse tilfælde dog før den første eksamen. Nogle studienævne har sat kravet om danskniveauet op til dansk III.

Både i studievejledningen og på dispensationskontoret opfordres udenlandske studerende til at tilegne sig almene kundskaber om danske forhold, bl. a. ved at følge Folkeuniversitetets forelæsningsrækker, idet de fleste universitetsstudier forudsætter fagets danske referenceramme bekendt. Antallet af udenlandske studenter, der har fået tilladelse til at blive immatrikuleret til og med 1. oktober 1974, er 221. Heraf er de 153 ansøgninger fordelt med 91 fra de skandinaviske lande og 62 fra Europarådslandene; 68 kommer fra andre lande (21 fra USA, 18 fra Polen og resten fordelt på 21 andre lande). Dispensationskontoret modtog i denne periode i alt 473 henvendelser. I betragtning af, at Studievejledningskontoret i årets løb har behandlet ca. 2000 skriftlige henvendelser fra udenlandske studenter, må man konstatere, at antallet af udenlandske studenter, der bliver immatrikuleret, og som udgør ca. 5 pct. af årets totale tilgang af studenter, ikke er særlig stort. Blandt årsagerne til den væsentlige forskel i henvendelsernes antal og antallet, der bliver immatrikuleret, er sprogvanheligheder, krav om tillægsprøver og i særdeleshed, at de ikke opfylder de almindelige adgangskrav til universitetet.

7. Studievejledningen

I den forløbne periode har der været en ikke ubetydelig vækst i antallet af studerende, der har søgt råd og information i Studievejledningen.

Der har været ca. 9.000 personlige henvendelser og et tilsvarende antal telefoni-

ske henvendelser. Derudover har der været omkring 4.000 skriftlige forespørgsler af forskellig art.

Potentielle studerende udgør ca. halvdelen af de, der henvender sig i Studievejledningen. Vejledningen af disse er blevet mere kompleks som følge af de forringede beskæftigelsesudsigter for akademikere, rygter om adgangsbegrænsning samt de forringede uddannelsesstøttemuligheder. Denne udvikling har ført med sig, at ønsker om oplysninger om alternative uddannelsesmuligheder nu som hovedregel indgår i samtalerne med de potentielle studerende.

Arbejdet med at vejlede personer, som ønsker at komme ind på universitet uden almindelig adgangsgivende eksamen, er fortsat meget tidkrævende. Der har været en vis stigning i denne type henvendelser.

Udenlandske studerende, der ønsker optagelse på Københavns Universitet eller andre højere læreranstalter, udgør stadig en betragtelig del af de, der op søger Studievejledningen. Fremmedpolitikets nye, skærpede regler vedrørende opholds- og arbejdstilladelser har skabt en række nye problemer af social karakter.

I efterårsferien har Studievejledningen som et forsøg inviteret 3'gere og HF-studerende til at blive studievejledt. Dette arrangement blev meget vellykket, idet omkring 1.500 tog imod tilbuddet.

I forbindelse med immatrikulationsfestlighederne stod Studievejledningen for det studieinformerende led. Der var i år en betydelig større søgning end tidligere.

Arbejdet med at udforme skriftligt informationsmateriale er fortsat. Der er udsendt „oversigter“ over en lang række fag. Disse oversigter er udover at være uddelt fra Studievejledningen, udsendt til gymnasieskoler og HF-kurser, erhvervsvejledningskontorer, biblioteker m. v.

Studievejledningen har i samarbejde med Direktoratet for Gymnasieskolen og HF og Arbejdsdirektoratet stået for redaktionen af „Studie- og erhvervsvalget“, en bog, der i 55.000 ekpl. er udsendt til alle landets gymnasiaster og HF'ere.

Studievejledningens medarbejdere har holdt en lang række foredrag om studiemæssige forhold på skoler, foreninger m. v. Derudover er der i samarbejde med Arbejdsdirektoratet udarbejdet et kursus om studievalg for studenter og HF'ere. Dette kursus er forsøgsvis afholdt for en gruppe erhvervsvejledere og en gruppe revalideringskonsulenter.

Studievejledningens undersøgelser af studieforløb er fortsat. Undersøgelsen af de studerende, der startede i efteråret 1973 og deres studieforløb, er konstant ajourført. Derudover er en undersøgelse af de første to årgange af HF-studerende på universitetet ved at være afsluttet.

Studievejledningen har i det forløbne år haft en livlig kontakt med især Århus og Odense universiteter om fælles problemer – især med henblik på evt. at lave visse typer af fælles informationsmateriale.

8. Forskningen

Universitetets prisspørgsmål for 1973 (72) har fremkaldt i alt 16 besvarelser, heraf har 6 opnået guldmedalje, 5 sølvmedalje og 5 ingen anerkendelse. Der er i denne forbindelse grund til at nævne, at det er første gang Universitetet uddeler sølvmedaljer for besvarelse af prisspørgsmålene.

Tilgangen af licentiatstuderende har været stigende og bestanden af disse studerende fordeler sig således på hovedområderne:

Det teologiske hovedområde:	
Det samfundsvidenskabelige hovedområde:	
Det retsvidenskabelige fagråd:	
Det statsvidenskabelige fagråd:	
Det antropologisk-sociologiske fagråd:	
Det lægevidenskabelige fagråd:	
Det humanistiske hovedområde:	
Det naturvidenskabelige hovedområde:	

Det teologiske hovedområde	11
Det samfundsvidensk. hovedområde	26
Det lægevidenskabelige hovedområde	17
Det humanistiske hovedområde	32
Det naturvidenskabelige hovedområde	119
	ialt 205

Der er i årets løb konfereret ialt 37 doktorgrader, der fordeler sig således på hovedområderne:

Det teologiske hovedområde	0
Det samfundsvidensk. hovedområde	2
Det lægevidenskabelige hovedområde	24
Det humanistiske hovedområde	7
Det naturvidenskabelige hovedområde	4

Som omtalt i sidste årsberetning er Universitetets bevilling til trykning af doktordisputater bortfaldet. De bevillende myndigheder har nu stillet et beløb af 480.000 kr. til rådighed for formålet, idet dog må bemærkes, at beløbet skal anvendes til doktorander fra samtlige højere læreanstalter. Som det vil ses, er der på dette vitale område sket en væsentlig forringelse af vore videnskabsmænds vilkår. Bevillingen administreres af rektorkollegiet, men der pågår overvejelser om, at forskningsrådene skal overtage denne administration.

Efter forslag fra det lægevidenskabelige fakultetsråd har konsistoriums budget- og forretningsudvalg tiltrådt, at kandidat- og seniorstipendierne nu er fast fordelt mellem hovedområderne. Der er herefter tillagt de enkelte hovedområder følgende stipendier:

Kandidatstipendier	Seniorstipendier
3	3
28 heraf	6 heraf
8	3
10	0
10	3
45	19
57	30
49	25
182	83

9. Studentersociale forhold

Stipendiekontoret har i 1973-74 af Statens Uddannelsesstøtte formidlet:

Stipendier	kr. 33.107.989
Lån	kr. 41.226.079
<hr/>	
I alt	kr. 74.334.068

til 11.449 ansøgere, og statskaution til studielån kr. 86.884.021 fordelt på 11.792 garantierklæringer.

Kantineforhold

Siden 1. juli 1973 har universitetet varetaget driften af studenterkantineerne med D.I.S. som forretningsfører. Kontrakt herom blev underskrevet med D.I.S. den 8. januar 1974. Regnskabet for driftsperioden 1973-30. juni 1974 udviser et underskud på 67.178 kr., hvoraf 50.000 kr. bæres af D.I.S. I forhold til den tilsvarende periode for 1972-73 er den mængdemæssige omsætning gået tilbage med ca. 10 pct., antagelig som følge af prisforhøjelserne pr. 1. september 1973.

For driftsperioden 1. juli 1974-30. juni 1975 må der forudses betydelige stigninger på varepriser, lønninger og omkostninger. Såfremt princippet om, at kantinedriften skal hvile i sig selv, skal opretholdes, vil det være nødvendigt at forhøje priserne i kantinerne med over 20 pct.

Den af konsistorium nedsatte Styringsgruppe for Københavns Universitets Kantine og den af universitetsdirektøren nedsatte „Embedsmandsgruppe“ vedrørende kantinedriften er samstemmende kommet til det resultat, at kantinerne, på grund af de studerendes dårlige økonomiske forhold, ikke kan videredives uden en eller anden form for tilskud.

Såfremt kantineernes nuværende serviceniveau skal opretholdes, og såfremt, der ikke skal ske forhøjelse af de siden 1. september 1973 gældende priser, regnes der med, at der for 1974-75 vil opstå et driftsunderskud på ca. 700.000 kr.

Universitetet vil nu optage forhandling med Undervisningsministeriet om for finansåret 1974-75 at opnå et sådant tilskud udenfor universitetets almindelige bevilningsrammer.

10. Samarbejde med andre institutioner

Universitetets samarbejde med andre højere uddannelsesinstitutioner er som hidtil foregået i rektorkollegiet, hvis formand for tiden er rektor for Københavns universitet. Nyordningen af undervisningsministeriet, herunder oprettelsen af et direktorat for de videregående uddannelser, bevirkede en vis usikkerhed med hensyn til rektorkollegiets fremtid. Det er imidlertid nu vedtaget, at rektorkollegiet og administratorudvalget skal fortsætte sin virksomhed, medens de faglige samarbejdsudvalg under rektorkollegiet er under afvikling.

Rektorkollegiet har i årets løb bl. a. nedsat en arbejdsgruppe til undersøgelse af muligheden af at etablere en fælles struktur for adjunkter og stipendiater samt at foretage en analyse af behovet for videreuddannelsesstillinger – de uddannelsessøgendes udvikling og beskæftigelse.

Efter anmodning fra undervisningsministeriet har kollegiet udpeget to repræsentanter for henholdsvis universiteterne og de højere læreanstalter som medlemmer af den af ministeriet nedsatte arbejdsgruppe vedrørende studenterregistrering.

Rektorkollegiets formand er udpeget som dettes repræsentant i det europæiske rektorkollegium, CRE's permanente komité, i CRE's-Liaison-Comité til at følge og evt. yde indflydelse på uddannelses- og forskningsproblemer inden for EF. Kollegiets formand er endvidere medlem af Europarådets komité for højere uddannelse og forskning. I CRE-Liaison-Comité's lægekomité er professor, dr. med. Bent Sørensen dansk medlem.

CRE afholdt i begyndelsen af september 1974 i Bologna en stor konference til

drøftelse af universiteternes rolle i fremtidens samfund m. v. Også Danmark var repræsenteret på konferencen.

De nordiske rektormøder er nu efter en vis pause genoptaget.

III. Styrelseorganer
A. Generelt over de styrelseorganer
I den forbindelse er det vigtigt at nævne, at de styrelseorganer, der er oprettet i henhold til Lov nr. 147 af 1971, har været i funktion siden den 1. januar 1972. Disse organer har haft til opgave at gennemføre de beslutninger, der er truffet af de enkelte universitetsbestyrelser og af den fælles styrelse for de nordiske universiteter.

De nordiske rektormøder er nu efter en vis pause genoptaget. Møderne har været af stor betydning for den nordiske samarbejdsindsats og har givet anledning til en række vigtige beslutninger om fælles projekter og samarbejdsprogrammer. De næste møder forventes at blive afholdt i 1974.

B. Udvalg

Udvalg med henblik på etablering af en forskningsordning som led i pedagogisk-didaktisk forskning i læsning og læsundervisning.
Udvalg med henblik på udarbejdelse af forskningsplaner m. v. for de af universitetets institutter, der følger forskningsplanen og forbereder sig til at udføre bestemte opgaver jfr. styrelseslovens § 31.

Konstitutionsbudget- og forretningsbudget for 1973-74 vedtaget den 15. august 1973 i henhold til universitetslovens § 60, stk. 6.
Udvalg vedrørende overvejelser om etablering af et institut for anvendt matematik og fysik i forbindelse med de tekniske videnskaber.

C. Følgende m. v.

I den forbindelse er det vigtigt at nævne, at de styrelseorganer, der er oprettet i henhold til Lov nr. 147 af 1971, har været i funktion siden den 1. januar 1972. Disse organer har haft til opgave at gennemføre de beslutninger, der er truffet af de enkelte universitetsbestyrelser og af den fælles styrelse for de nordiske universiteter.

Konstitutionsbudget- og forretningsbudget for 1974-75 vedtaget den 15. januar 1974 i henhold til universitetslovens § 60, stk. 6.
Konstitutionsbudget- og forretningsbudget for 1974-75 vedtaget den 15. januar 1974 i henhold til universitetslovens § 60, stk. 6.
Konstitutionsbudget- og forretningsbudget for 1974-75 vedtaget den 15. januar 1974 i henhold til universitetslovens § 60, stk. 6.